

Olika stort fackligt inflytande när arbetstider ses över

Läkarnas jourarbetstider ska ses över. I Stockholm i nära samarbete med läkarföreningen. I Skåne är man rädd att bli överkörd av arbetsgivaren. Och i Västra Götaland ser det ut att bli fråga om en omfattande schemaläggning.

De tre stora arbetsgivarna är först ut med att se över läkarnas jourarbetstid. Den konkreta orsaken till översynen är att landstingen senast den 1 januari 2007 ska börja tillämpa den nya arbetstidslagens bestämmelser om 11 timmars dygnsvila och maximalt 48 timmars arbetsvecka.

Bakom förändringen står EUs arbets-tidsdirektiv, som egentligen gäller i Sverige sedan många år.

Läkarförbundet är positivt till förändringar av arbetstiden som förbättrar arbetsmiljön. Men en enda standardiserad schemalägningsmodell är något som läkarna kraftigt motsätter sig.

Systemet med jour och beredskap under nätter och helger får enligt gällande avtal visserligen ersättas med alternativ arbetstidsförläggning eller schemaläggning under förutsättning att ersättningen till läkarkollektivet inte försämras.

Men i nio fall av tio kan ändringar göras inom nuvarande system med jour och beredskap, enligt Läkarförbundets chefsförhandlare Conny Gustafsson.

»Tät dialog« i Stockholm

I Stockholm har läkarföreningen tagits med i diskussionen på ett tidigt stadium. Läkarföreningen och landstinget har proklamerat en gemensam avsiktsförklaring inför översynen. Enligt den är syftet inte bara en anpassning till direktivet utan också en bättre arbetsmiljö.

– Anledningen till att vi går in i diskussionen är att man lyfter fram arbetsmiljön. Tänker man göra en justering är det bättre att göra den tillsammans, säger Thomas Flodin, ordförande i Stockholms läkarförening.

– Men det vilar ett tungt ansvar på de centrala arbetsgivarna att förklara att syftet är att analysera nuvarande arbetstidsmodell utifrån ett arbetsmiljöperspektiv – inte ge sken av att det är en schemalägningsmodell som ska testas. Vi tror att det går att utnyttja systemet med jour och beredskap mer kreativt än som skett hittills.

I början av december ska förvaltning-

Arbetstiden på nätter och helger blir en stor facklig läkarfråga det närmaste året. I Stockholm, Skåne och Västra Götaland har arbetet startat, och under nästa år kommer resultatet att visa sig för den enskilde läkaren.

FOTO: ENIK G SVENSSON/PRESSENS BILD

arna i Stockholm ha gjort sin analys och lämnat förslag »i tät dialog« med läkarnas fackliga representanter.

I Skåne upplever läkarna inte samma samarbetsvilja. Uppdraget har redan gått ut till arbetsgrupper på sjukhusen, och till dem har läkarföreningarna inte inbjudits.

– Arbetsgruppernas resultat ska sammanställas på regionnivå och sedan ska vi få tycka till. Vi är lite rädda att man kör över oss. Vi befarrar att det alternativa arbetstidssystemet blir stelbent och oflexibelt och att ersättningen urholkas på sikt, säger Ingrid Sandhall, ordförande för De skånska läkarföreningarna.

Enligt Gösta Renstam, förhandlingschef i Region Skåne, ska en facklig referensgrupp vara med i det centrala arbetet. Han tror att en stor del av verksamheten nattetid och på helger kommer att vara kvar som jour och beredskap. I uppdraget finns inget krav på att spara pengar, men å andra sidan kan kortare arbetspass innebära att fler måste dela på den obekväma arbetstiden, vilket i sin tur kan leda till färre jourlinjer, enligt Renstam.

»Hycklande inställning«

I Västra Götaland ska två centrala arbetsgrupper börja jobba, i den ena ska fackliga representanter ingå.

Christina Berntsson, ordförande i Göteborgs läkarförening, ställer sig tveksam till att syftet är att förbättra arbetsmiljön eftersom det förekommer att samma arbetsgivare tecknar avtal med enskilda läkare om att överskrida övertidstaket.

– En hycklande, inte så trovärdig inställning.

Istället tror hon orsaken är mantrat: »Läkare ska minsann jobba som alla

andra.« Hon menar att jourssystemet kan behållas.

– Det är väldigt flexibelt. Och på verksamheter där det inte är så mycket att göra är det ju billigt för arbetsgivaren. Man måste titta på varje klinik. Något stort grepp tror jag blir väldigt stelbent.

Men Lars Sahlman, personalförningschef för Västra Götaland, tror inte att det räcker med förändringar inom nuvarande jourssystem.

– Jag tror inte det går, så flexibelt är det faktiskt inte.

Han är övertygad om att resultatet blir schemaläggning, omfattningen är mer oklar. Han gissar att det kommer att gälla verksamheter med kontinuerligt tryck dygnet runt, definitivt akutintagen och troligen de flesta av de sjukhusbundna jourerna. Där belastningen är väldigt skiftande, till exempel regionspecialiteter, kanske juren behålls. Lösningarna måste få se olika ut.

– Det är viktigt att systemet uppfattas som schyst. Jag tror inte vi hittar ett system som vi kan lägga karbonpapper på.

Enligt Lars Sahlman är uppdraget från politikerna inte att spara pengar.

– Att övergå till alternativ arbetstidsförläggning kostar pengar. Det är ett dyrare system. Det vi vinner är arbetstid, men den får vi ju betala för. Billigare blir det inte. Om vi tycker att vi får för mycket läkararbetstid kanske nyrekryteringsbehovet inte blir lika stort. Det bästa är om vi kan minska antalet jourlinjer, och då sparar vi förstås pengar. Men det primära är att hitta ett system som funkar och som alla tycker är vettigt.

Elisabet Ohlin

elisabet.ohlin@lakartidningen.se